

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/1. Vse pošiljate je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članrino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Pošljite zanesljivo do 25. t. m. prijave naročnikov za 5. in 6. številko Zvončka

Ne igrajte se z učiteljskimi imenovanji!

Kvarni vplivi delitve šolske uprave in podreditve prosvete velikim županom so se že pokazali. Politične stranke so zadobile svoj vpliv na prosveto s to delitvijo in podreditvijo in s tem so na široko zadobili svojo moč lajki na učiteljska nameščenja in premeščenja.

Dosledno smo se borili proti delitvi in podreditvi prosvete politični oblasti in organizacija ne nosi nobene soodgovornosti v tem pogledu. Tako tudi ne more prevzeti nobene odgovornosti za pojave, ki se dogajajo v zadnjem času.

Povdarjali smo, da si danes prisvaja že vsakdo pravico vplivati na učiteljska imenovanja in povzročati učiteljska premeščenja. Naš klic, da naj se lajki ne vtičejo v učiteljska imenovanja in naj se njihovih ozkoobzornih in ozkosrčnih vplivov ne upošteva, ni našel odmeva in govoriti bomo morali torej glasneje in na širji podlagi, da prodremo z našo zahtevo, ki smo se zanjo borili dolga desetletja.

Učiteljstvo ni žoga, v katero bi smel vsak neodgovorni lokalni patrijot dregniti, kadar mu ta ali oni učitelj ni iz tega ali onega vzroka simpatičen ali se mu je slučajno zameril; učiteljska služba ni zadeva, v katero bo vsakomur dovoljeno se vtikati in imeti nanjo svoj vpliv.

Najhuje smo se borili proti krajnim šolskim svetom iz vzroka, ker so imeli svoj vpliv na učiteljska imenovanja in se je ta vpliv zlorabil od gotovih oseb v kraju (predvsem duhovščine) proti ne-ljubemu učiteljstvu; ker se je politično in strankarsko zlorabil ta vpliv; ker se je izvrševalo nameščenje in presoja pri nameščenjih iz krivičnih in ozkosrčnih vidikov; ker se je s tem omejevala neodvisnost učiteljstva in neodvisnost učiteljske službe.

Borili se bomo dosledno proti temu, da bi se učiteljstvo nameščalo na željo lokalnih faktorjev, kakor: duhovščine, trgovcev, krčmarjev in drugih lajkov in da se bo na njihovo željo, brez zakonitega postopka premeščalo, ker so to kvarni vplivi, tembolj kvarni, če so povzročeni ti vplivi od nelegitimnih zastopnikov prebivalstva, od ljudi, ki ne nosijo in jim ne moremo prepustiti nobene odgovornosti za njihova dejanja. Odločno odklanjamo pravico kakega zastopstva in vpliva na podlagi tako pridobljenih informacij na

učiteljska imenovanja in premeščenja.

Zastopniki v okrajnih šolskih svetih, ki so v prošlosti imeli svoj vpliv na imenovanja, so se lahko smatrali kot legitimni zastopniki, ki so nosili odgovornost za svoja dejanja in so bili vezani na zakon. Njim nasproti so stali od učiteljstva voljeni zastopniki učiteljstva, ki so lahko preprečevali kvarne vplive in so kontrolirali zakonito postopanje. Ti učiteljski zastopniki so nosili odgovornost napram učiteljstvu.

Odločno pa moramo odklanjati, da bi imeli svoj vpliv na imenovanja kot nekako ingerenco učiteljstva ljudje, ki jih učiteljstvo za to ni poverilo, ki ne nosijo nobene odgovornosti, posebno če so »divjaki« v naših organiziranih stanovskih vrstah.

Učitelji smo državni uradniki in že iz tega ozira zahtevamo, da se štiti neodvisnost našega stanu in neodvisnost naše službe in se postopa strogo po zakonu. Borimo se za samoupravo našega stanu, da si bomo sami upravljali na zakoniti podlagi naše stanovske zadeve in da odpravimo vse kvarne vnanje lajške vplive; da si bomo upravljali sami svoje zadeve, v obče zadovoljstvo stanu in v dobrobit šolstva, narodne prosvete ter s tem v dobrobit in konsolidacijo državnega in narodnega edinstva.

Boriti se hočemo proti vsakemu absolutizmu in uvedbi absolutistične uprave v našo šolsko zakonodajo ter za sodelovanje naših v to poverjenih zastopnikov pri reševanju naših stanovskih in šolskih vprašanj. Dotlej ne moremo našim zastopnikom in naši organizaciji nalogati nobene odgovornosti spričo brezpravnega položaja, ki je nastopil za učiteljstvo!

Vsem neodgovornim in nepooblaščenim osebam in njihovim vplivom kličemo: roke proč od učiteljskih zadev!

Strnimo se tesno v enotno fronto, da si s šolsko zakonodajo priborimo najzaj pravice, ki smo jih imeli, ki smo jih pridobili ob prevratu in za katere smo žrtvovali dosedaj toliko svojih energij. Zahtevamo odločno samoupravo v naših stanovskih zadevah in odpravo kvarnih lajških vplivov; zahtevamo šolski zakon, ki nam bo dal svobodo in neodvisnost v službi in pri prosvetnem delu.

zmerno pili, nikdar čez mero — posledice se ne bi dale niti primerjati z današnjimi razmerami. Ali to je ravno, ker ne delajo vsi tako — in pa tudi to je: Kdor zmerno pije — vendarle pije in se zastruplja. In premnogokrat se ga tudi zmerneži nalezajo — in če se samo dvakrat na leto, je veliko. So pa še tele slabe posledice »zmernega pitja«: zmerneži so proti abstinenca! Oni se nikoli ne morejo vneti za protialkoholno akcijo — oni škodujejo skupnosti s tem, da rušijo sprto to, kar so drugi zgradili. Oni škodujejo obči koristi s tem, da nočejo priznati principa klicarjev treznosti: Proč od alkohola! Oni dajejo slab vzgled tistim, ki so na potu k treznosti. Oni izpodkopavajo voljo drugim — predvsem pa sebi — in če so že zmerni, tedaj vidijo samo sebe in si mislijo: Kaj moremo mi za to, če drugi ne vedo, kdaj imajo dosti. Zakaj pa mi vemo? Toda ne mislijo: Dobro! Je alkohol res škodljiv in zlo človeštva! Pomagajmo mu, da postane trezno! Od danes naprej ne pijemo več! Tedaj bi ostali samo še pijanci, alkoholiki — in sovražni val treznikov bi jih potopil s svojo idejo — ker bi bili v manjšini!

Kočljivo pa je vprašanje, oziroma načrt, po katerem se naj vodi boj proti alkoholu. Da bo zanesljiv, da bo uspešen

Ferijalni Savez učiteljstva.

—j Vsem ferijalcem(kam)! Pristopnina k F. S. od 1. februarja do 1. maja: vpisnina 15 Din, prilog centrali 15 Din, čl. podružnici F. S. 20 Din, skupaj 50 Din. Ponovno prosim, da se vsak tovariš(ica) ravna po tem, da ne bo nepotrebnih pisarij. Poleg zneska tudi podatke: Ime, kraj, rojstni datum, počit. naslov!

—f Počitniški izlet. Na razna vprašanja in kriva pojmovanja odgovarjam: Kdor se vpiše v našo (belokranjsko) učit. P. F. S. ni s tem član III. počit. izleta. O številu udeležencev bo odločal sestanek v Konjicah. — Za učit. F. S. in za III. počit. izlet: Mrovlje, Črnomelj.

Splošne vesti.

— Odobravanje učnih knjig. Po odloku ministrstva za prosveto je prešla pravica, odobravati učne knjige, izključno v področje ministrstva prosvete. To svojo pravico je bilo ministrstvo preneslo na pokrajinske uprave, odnosno na prosvetne oddelke, dokler so ti obstojali. Ker so ti oddelki ukinjeni, se mora odsej vsaka odobritev zaprositi izključno pri ministrstvu za prosveto v Beogradu.

— Dijaške legitimacije za znižano vožnjo na državnih železnicah za vse vrste šol je izdala Učiteljska tiskarna. Cena 1 Din.

— Moravče. V četrtek 5. februarja je praznovala moravska šola redko slavnost. Srežki poglavar dr. Ogrin je ob navzočnosti šolskega nadzornika g. M. Pretmarja, šolske mladine, zastopnikov krajnih oblasti, številnih društev in mnogobrojnih tovarišev pripel našemu, povsod ljubljenu nadučitelju Janku Tomanu red sv. Save. V lepem, prepričevalno izrečenem govoru je naglasil g. srežki poglavar zasluge za prosveto, ki si jih je stekel odlikovanec tekom 43-letnega svojega službovanja. Dalje je povdaril nujno potrebo etične prepovitve naroda po principu: »Brat je mio, koje vere bio«, v smeri narodovega definitivnega ujedinjenja. Prebral nam je iz src prepričanje, da se dovršitev ujedinjenja sicer morda da zadržati, nikdar pa ne prepričati, prikazal slednjič v par občutenih slikah iz albanske tragedije našega naroda, kakšna naj bo naša ljubezen do domovine. Z vzklikom naši narodni nastitji je glavar končal in pripel slav-

ljencu red. Tamburaški zbor J. M. je intoniral himni »Bože Pravde« in »Lepa naša domovina«, ki so jo peli vsi navzoči. Po zahvali so čestitali slavljencu najprej deklica s šopkom svežih rož v imenu šolarjev g. srežki nadzornik v imenu okrajnega šolskega sveta, tov. Tiran v imenu domačih tovarišev in tov. T. Petrovec v imenu Kamniškega učiteljskega društva, dalje zastopniki Posojilnice, Gasilnega in Pevskega društva, Jugoslov. Matic, Sokola, samih društev, ki jih je odlikovanec deloma sam ustanovil, deloma jih še danes vodi. Po končanil čestitkah se je vršil slavnostni banket ki je jasno pokazal, da je jugoslovansko seme tov. Tomana že močno poglano. — Zvečer so gasilci, Sokoli in pevci priredili po Moravčah obhod z bakljado in podoknico odlikovanca. — Lep dan je bil. Tov. Tomanu pa želimo, da se veseli uspehov svojega dela v zdravju in vedrosti do skrajnih mej človeškega življenja.

— Samo ena šola je poslala besedilo deklamovank in prizorčkov, ki so bili prirejani na dan 17. decembra, t. j. rojstni dan našega kralja. Če hočemo prirediti zbirko snovi za prilike narodnih praznikov, potrebujemo še snovi, zato apeliramo na agilne tovarišice in tovariše, da nam pošljejo besedilo pesmic, čeprav so že kje objavljene, ker težava je ravno glede izbiranja z raznih vetrov. Morda pripomorejo k stvari tudi tov. nadzorniki lahko iz elaborata, ki so ga prejeli od upraviteljev. Podpirajte narodno-prosvetni odsek v tem oziru!

— Raka. Učiteljstvo krškega okraja opozarja, da so društvene položnice veljavne kljub temu, da je sedež društva zdaj na Raki. — Poslužite se jih takoj, ker ima društvo tudi plačilne obveznosti! Članarina znaša letno; za redne članke 140 Din, za učitelje poročene učiteljice 70 Din, za upokojence 70 Din. Kdor nima položnic, naj sporoči to na naslov: Učit. društvo za krški okraj na Raki. — I. Golob.

— Za nižje nameščenje ministrstva prosvete. Ministrstvo prosvete je odločilo, da zadostuje v dosego III. uradniške kategorije izpričevalo čez štirirazredno meščansko šolo v Sloveniji, izdano najkasneje v letu 1921. Vsi oni pa, ki so pozneje končali 3. meščanskošolski razred, morajo kot doslej za dosego III. uradniške kategorije položiti izpit čez četrti razred.

— Tovariše blagabnike vlijudno prosim, naj nam vpošljejo za januar in fe-

LISTEK.

T. SELIŠKAR:

Protialkoholno vprašanje.

Človek za svoje življenje ne rabi alkohola. (Sicer mi je neki zdravnik zatrjeval, da je alkohol zelo koristen — ker razkrajja maščobe. To pa ne drži, zakaj n. pr. že v sadju je toliko kislin, da popolnoma nadomeste učinek alkohola.) Čemu bi ga potem užival —? Čemu trsil denar in se sam sebe zastrupljal —? Toda že slišim mnoge, ki bodo dejali: Saj so tudi druge reči, ki jih človek ne potrebuje za svoje življenje, samo n. pr. tobak, kava, čaj itd. — pa jih vendar uživa. Seveda, še veliko drugih reči je takih, katere bi človek prav lahko opustil. Toda pri teh stvareh je slabi učinek enak ali ničli — ali pa je strupen samo v toliko, da ne more povzročiti socialnega zla v tem smislu kakor alkohol. Boj pa je usmerjen zaradi tega predvsem proti pogubonosnemu vplivu alkohola, ki objema z njim skupnost človeškega življa. Ne samo zaježiti — iztrebiti je treba sovražnika iz človeka! Zato je srednja pot, kakor je sicer velikokrat najboljša — tu napačna. Brez dvoma: Če bi vsi samo

in z zmago dovršen! Mislim pa predvsem na tako delo v šoli! Kako prijeti mladino, na katero preže vplivi od vseh strani —? Kako ji predočiti zle posledice, ko sami na sebi še ne morejo preizkusiti ta škodljivi eksperiment —?

Imamo pri nas kos takozvane svete vojske. Ne moremo pa trditi, da je njeno delo plodonosno — saj vidno še ni! To pa zaradi tega, ker se je vrgla predvsem na ljudi — ki so že alkoholiki. Popravljati hoče tam, kjer je rana že odprta in gnojna. To je seveda velika pedagoška zmeta in ne bo njeno delo nikoli uspešno, čeravno je njena vojska »sveta«.

Treba je pričeti pri mladini. Protialkoholna vzgoja mora tako sistematično vzbujati v dovtetnih srcih strah in odpor proti alkoholu, (ne pa samo v osnovni šoli, temveč v vseh!) da bo učinek tak, kakor je želeti. Ta vzgoja se da uspešno gojiti in v urnik bi jaz postavil vsaj pol ure na teden za to človečansko delo.

Potem pa je treba, če hočemo s to vzgojo kaj doseči — misliti predvsem na vzgojo volje. To je poglavje, ki je zelo obširno, poglavje, po katerem bi se moral vsak praktični pedagog ustavititi in premišljevat. Od volje je odvisno vse! Zato je gojitev volje v šoli tako pomembna, da je dandanes smoter vseh modernejših pedagoških struj. Zato bo

treba zvezati oboje, protialkoholno vzgojo in vzgojo volje tesno skupaj, skoro v eno in podprto na vzgojiteljevo osebnost (vzglede!!!), bo tako delo v šoli brez dvoma najbolj koristilo stvari.

Treba bo misliti tudi na tako delo izven šole. Najti koristen načrt! Treba bo misliti tudi na to — kakšno nadomestilo bomo dali narodu za odvzeti alkohol... Kar pa bomo našli samo tedaj, če bomo s psihološkega stališča prosmatrali vzroke; čemu ljudstvo sploh pije in kakšno duševno zadoščenje najde v njem.

Toda o vsem tem pisati bi bilo preveč — za enkrat. Hotel sem s tem samo vzbuditi to, kar v šoli najbolj pogrešamo: zanimanje za to vprašanje! Pa tudi sam človek malo ve. Zato bi bilo zelo umestno, ko bi se sklicala kmalu anketa, na kateri bi se obravnavalo to vprašanje z ozirom na tako delo v šoli in izven nje. Naj navedem samo nekaj tem, ki bi pokazale pot do cilja:

Bistvo idealnega stremljenja protialkoholne vzgoje.

Vzgoja volje z ozirom na to vprašanje.

Vzroki ljudskega nagnenja k alkoholu.

Reorganizacija »Mladih junakov« v uspešnejšo smer.